

**ՀՀ ՎԱՅՈՅ ՁՈՐԻ ՄԱՐԶԻ
ՎԱՅՔ ՀԱՄԱՅՆՔ**

Համայնքի 2022 թվականի

ՏԱՐԵԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

Կազմել է՝ համայնքի ղեկավար Մխիթար Մաթևոսյան

Հաստատվել է՝ համայնքի ավագանու 2022թ.

**–ի թիվ որոշմամբ
(նիստի ամսաթիվը)**

Վայք 2022թ.

Ներածութիւն

1. ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Համայնքի ընդհանուր նկարագրութիւն

ք. Վայք (1956-1990 թվականներին՝ Ազիզբեկով), քաղաք Վայոց ձորի մարզում, Երևանից 137 կմ հարավ-արևելք՝ Արփա գետի ափին: Վայք է վերանվանվել 1990 թվականի նոյեմբերի 23-ին: Եղեգնաձոր քաղաքից գտնվում է 20 կմ, իսկ Երևան քաղաքից 140 կմ հեռավորության վրա և հանդիսանում է Երևան-Գորիս-Արցախ ճանապարհի հանգույց: Տարածքը հյուսիսից, հյուսիս-արևմուտքից շրջապատված է Եղեգիսի, իսկ հարավից Վայոց ձորի լեռնաշղթաների ճյուղավորությունների խիստ կտրտված և թեք լանջերով, միայն հյուսիս-արևմտյան մասում Եղեգիսի լեռնաշղթայի հարավային ճյուղավորությունների վրա հանդիպում են համեմատաբար հարթեցված հեղեղատարով քիչ կտրտված տեղամասեր: Վայքի տարածքով հոսում է Արփա գետը: Գարնանային վարարումները միջին հոսանքում սկսվում են մարտ ամսվա կեսերից, բարձրակետին հասնում են ապրիլին կամ մայիսին, գետի հաստատուն մակարդակը նկատվում է հուլիսի կեսերին: Վարարումները տևում են 90-120 օր: Գետը սնվում է անձրևաջրերով և ձնհալի ջրերով: Գետի վտակները հեղեղաբեր են: Ձմռանը գետը ափային մասում սառցակալում է: Վայքի տարածքի հողային ծածկույթը խիստ աղքատիկ է: Տնտեսությունների թիվը՝ 1870:

Ազատեկ

Բնակավայրի կենտրոնի հեռավորությունը մարզկենտրոնից՝ 24 կմ, Վայքից 7 կմ, Բնակավայրի կենտրոնի բարձրությունը ծովի մակերևույթից՝ 1625 մ, Բնակավայրը ընդգրկված է Վայք համայնքի կազմում: Ազատեկ անունը ծագել է նախկին Ազատ գյուղի անվանումից: Հետագայում 1828 թվականին Խոյից ու Սալմաստից գաղթած հայերը հիմնում են Ազատեկ գյուղը: Տնտեսությունների թիվը 176 Գյուղատնտեսական գործունեության հիմնական ուղղություններն են՝
- անասնապահությունը, - դաշտավարությունը և այգեգործություն, Գյուղատնտեսությամբ զբաղվում է 160 գյուղացիական տնտեսություն: Անասնազխաքանակը 2016թ. հունվարի 1-ի դրությամբ կազմում է. - խոշոր եղջերավոր անասուններ՝ 542 գլուխ, - մանր եղջերավոր անասուններ՝ 596 գլուխ, - խոզեր՝ 20 գլուխ, - մեղվաընտանիքներ՝ 392: - թռչուններ՝ 1058:

Հողային և այլ բնական ռեսուրսներ

Հողեր (ընդամենը)՝ 6685,91 հա, այդ թվում՝
- Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր՝ 6542.58 հա, որից՝
- վարելահող՝ 785.09 հա, բազմամյա տնկարկ՝ 76.63 հա, արոտ՝ 2577.96 հա, խոտհարք՝ 61.90 հա, այլ հողատեսք՝ 3041.00 հա ,
- բնակավայրերի հողեր՝ 96.78 հա,
- արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության հողեր՝ 20.24 հա

- Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի և կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների հողեր՝ 4.80 հա
- հատուկ պահպանվող տարածքների հողեր՝ 6.62 հա,
- ջրային հողեր՝ 14.89 հա

Փոռ

Արփա գետի ձախ կողմում, Վայքի լեռների հյուսիսային փեշերին, մարզկենտրոնից՝ 27 կմ հարավ-արևելք:

Այն վերաբնակեցվել է 1928 թվականին: Գյուղը շրջապատված է վեհ ու հիասքանչ լեռնաշղթաներով, որոնք հարուստ են ֆլորայով և ֆաունայով: Ազգաբնակչությունը հիմնական զբաղվում է հողագործությամբ, այգեգործությամբ, անասնապահությամբ ու մեղվաբուծությամբ: Տնտեսությունների թիվը 33

Արին,

գյուղ Հայաստանի Վայոց Ձորի մարզում, մարզկենտրոնից՝ Եղեգնաձորից, 22 կմ հարավ-արևելք: Արին գյուղը ծովի մակերևույթից 1630 մ բարձրության վրա է գտնվում: Համայնքը հյուսիս-արևելքից սահմանակից է Հերիեր, հյուսիս արևմուտքից՝ Մալիշկա, հարավից՝ Տնտեսությունների թիվը 70

Տնտեսությունը - Բնակչությունը զբաղվում է դաշտավարությամբ, անասնապահությամբ, մեղվապահությամբ ըայգեգործությամբ: Ցորենը հիմնականում լինում է աշնանացան, իսկ գարին՝ գարնանացան: Գյուղն ունի 73 տնտեսություն: Համայնքի տարածությունը 6056,31 հեկտար է, բնակելի տարածքը՝ 34 հեկտար: Գյուղում գործում են՝ դպրոց, ակումբ, բուժկետ: Համայնքը սնվում է գազի և էլեկտրական սնուցման կենտրոնական ցանցից: Համայնքն ունի խմելու ջրի 1 ինքնահոս ձջրաղբյուր՝ 8-լ/վրկ. ելքով:

գյուղ Ջեղեա

Գյուղը 1988 թվականի նոյեմբեր ամսից վերաբնակեցվել է Նախիջևանի շրջանի Ազնաբերդ գյուղից արտագաղթած հայերով: Գյուղը գտնվում է մարզկենտրոնից 20 կմ հյուսիս արևելք: Այս գյուղում իրենց հանգրվանն են գտել Նախիջևանից տեղահանված հայերը: Տնտեսությունների թիվը 28:

Բարձրունի

Բնակչության թիվը՝ 410 Բնակավայրը գտնվում է Վայոց ձորի մարզի Վայքի տարածաշրջանում: Այն մարզկենտրոնից հեռու է 45 կմ, Երևանի՝ 220 կմ: Գյուղը սահմանամերձ բնակավայր է, Վայքի տարածաշրջանից հեռու է 28 կմ, գտնվում է ծովի մակարդակից 1950 մ 2050 մ բարձրության վրա: Կլիման ձմռանը ցրտաշունչ է, ամռանը՝ զով: Տարեկան տեղումների քանակը կազմում է 350-400 մմ: Բնական լանդշաֆտները կիսաանապատներ են և չոր տափաստաններ, որոնց մի մասը վերամշակվել են՝ վերածվել կուլտուր- ոռոգելի լանդշաֆտների: Գյուղը հիմնադրվել է 19-րդ դարի սկզբներին, այն վերաբնակեցվել է 1928 թվականին՝ Արեմտյան Հայաստանի Խոյ, Սալմաստ գավառներից ներգաղթված հայերով: Գյուղի կենսագործունեության գլխավոր ճյուղը գյուղատնտեսությունն է: Կլիման նպաստավոր է այգեգործության, հացահատիկային, կերային մշակաբույսերի աճեցման համար: Մարդիկ զբաղվում են անասնապահությամբ ու մեղվաբուծությամբ: Պահուստային հողերը չեն օգտագործվում սահմանամերձ լինելու պատճառով:

Խնձորուտ

Բնակչության թիվը՝ 512 Բնակավայրը գտնվում է ՀՀ Վայոց ձորի մարզի հարավ-արևմտյան հատվածում, սահմանակից է մարզի Նոր Ազնաբերդ, Մարտիրոս, Գնիշիկ գյուղերին և Նախիջևանի Հանրապետությանը: Գյուղը հիմնադրվել է 1827թ. ռուս-պարսկական Գյուլիստանի պայմանագրի համաձայն՝ Պարսկաստանից հայ ազգաբնակչության ներգաղթի արդյունքում: Չնայած բնակլիմայական անբարենպաստ պայմաններին (սակավաջուր, չոր կիսատափաստանային հողերի) գյուղն աստիճանաբար զարգանում է և ապահովում բնակչության աճ: Մինչև խորհրդային կարգերի հաստատումը գյուղը պատկանել է Նախիջևանի նահանգի Շարուր Դարալագյազ գավառին: Խնձորուտը հարևան գյուղերից կտրված շուրջ 20 կմ-ով և թշնամու (Նախիջևանի) դեմ հանդիման ունի շուրջ 25կմ սահման: Բնակչության հիմնական զբաղվածությունը եղել է անասնապահությունը և հողագործությունը: Գյուղն ունի դպրոց, բուժկետ:

Մարտիրոս

Բնակչության թիվը՝ 610 Մարտիրոսը մեկն է Վայոց ձորի, ինչպես նաև ողջ Հայաստանի այն սակավաթիվ գյուղերից, որի հիմնադրման ստույգ տարեթիվը և հիմնադրողների անունները պահպանվել են: Այդ կարևոր տեղեկությունը արձանագրված է գյուղամիջի մեծ աղբյուրի մոտ 1283թ. վարդագույն գրանիտից կանգնեցված երեք մետրից ավելի բարձրություն ունեցող գեղաքանդակ խաչքարի վրա՝ ներքևում հետևյալ արձանագրությամբ. <>: Փաստերը վկայում են, որ Մարտիրոսը Պոռշ իշխանի հրամանով կառուցվել է ոչ թե ամայի վայրում, այլ վերակառուցվել է մի գյուղ, որը ունեցել է իր բնակիչները: Մարտիրոսը, իր ավելի քան 700 տարվա պամության ընթացքում, թողել է բազմաթիվ պատմական ու մշակութային արժեքներ: Մարտիրոսի ամենանշանավոր ճարտարապետական հնությունը 13-րդ դարի վիմափոր Սուրբ Աստվածածին վանքն է, որը գտնվում է գյուղից 2,5 կմ հարավ-արևելք, Նզար սարի ստորին հատվածում, որտեղից սկիզբ են առնում սառնորակ աղբյուրները: Վանքն ամբողջությամբ կերտված է Նզար սարի ներսում, ստորգետնյա լեռան մեջ: Ըստ պահպանված արձանագրությունների, վանքը 1286 թվականին կառուցել է Մարտիրոս Վարդապետը, իսկ ճարտարապետն է եղել քարագործ Գրիգորիկը: Վիմափոր եկեղեցին Գեղարդից հետո ամենանշանավոր և խոշոր ժայռափոր ճարտարապետական համալիրն է Հայաստանում, իսկ ներքին հնչեղությամբ այն առաջինն է հայ եկեղեցական շինարարության մեջ՝ իր կառուցողական բարձր արվեստով: Սահմանակից բնակավայրերն են՝ հյուսիս-արևելքից՝ Զառիթափը, հարավարևմուտքից՝ Սերսը, Խնձորուտը, հարավ-արևելքից սահմանակից է Նախիջևանի հանրապետությանը: Հեռավորությունը մարզկենտրոնից 33կմ, Վայք քաղաքից 20կմ, մայրաքաղաքից՝ 155կմ: Գյուղի տարածքը բաժանված է երկու ենթագոտինների՝ չոր լեռնատափաստանային և բարձր լեռնատափաստանային: Կլիման մեղմ է, զով ամառներով և ցուրտ ձմեռներով: Համայնքի տարածքը կտրտված է բազմաթիվ ձորերի և ձորակների խիտ ցանցով: Միջին տարեկան ջերմաստիճանը կազմում է՝ ամենաբարձրը՝ +37օC, ամենացածրը՝ -31օC, տեղումների տարեկան քանակը՝ 556մմ, ձյունածածկ օրերի թիվը՝ 124 օր: Համայնքի բնակչությունը հիմնականում զբաղվում է գյուղատնտեսությամբ և անասնապահությամբ: Համայնքն ունի մշակույթի տուն, գրադարան, փոստի բաժանմունք, բուժկետ, դպրոց և կապի բաժանմունք:

Սերս

Բնակչության թիվը՝ 214 Սերս գյուղը ՀՀ Վայոց ձորի մարզի բարձր լեռնային և սահմանամերձ բնակավայրերից է: Սերսն ունի հին ու վաղեմի պատմություն: Հիմնադրման տարեթիվն անհայտ է:

Հայտնի է, որ գյուղը պատկանելիս է եղել պատմական Հայաստանի Սյունիք նահանգին: Պահպանվում է գյուղի եկեղեցին, որի հիմնադրման տարեթիվը նույնպես անհայտ է: Սակայն հայտնի է, որ եկեղեցին վերանորոգվել է 1525 թվականին: Գյուղի բնակիչները 1604 թվականին գաղթվել են Շահ Աբասի կողմից: Գյուղը վերաբնակեցվել է 1828 թվականին, պապերը Պատմական Հայաստանի Սալմաստ գավառի Սաֆրա գյուղից գաղթած հայ ընտանիքներով: Սերսը, լինելով սահմանամերձ գյուղ, 1988-1994 թվականներին նորից հայտնվել է պատերազմական իրավիճակում, սակայն իր բնակիչների վճռականության շնորհիվ դարձել է անխոցելի մի ամրոց: Համայնքի բնակչությունը հիմնականում զբաղվում է անասնապահությամբ և հողագործությամբ: Համայնքն ունի դպրոց, բուժկետ և կենցաղսպասարկման այլ կառույցներ:

Գումք

Բնակչության թիվը՝ 241 Վայոց ձորի շատ հին շենքերից է Գումքը: Այն գրով հիշատակված է Ստեփանոս Օրբելյանի <> մեծարժեք երկում: Մեծանուն պատմիչը պարզել է, որ Գումք գյուղը վեց չափ հարկ է տվել Տաթևի վանքին, ինչն էլ նշանակում է, որ շենք եղել է ոչ շատ մեծ: Գյուղն այդպես էլ հիշատակված է՝ <> և հիմնագուրկ է այն ենթադրությունը, թե դա հին Գումեր գյուղն է: Շենք եղել է ոչ շատ մեծ, սակայն աչքի է ընկել իր մի հրաշալի զարդով, որը մեր բազմադարյան ճարտարապետության եզակի նմուշներից է: Դա որմնափակ խաչքար-մատուռն է՝ իր կառուցվածքով, մտահաղացմամբ, քանդակներով և վիմագիր հիշատակարաններով մի անգնհատելի կոթող: Ըստ պահպանված արձանագրության՝ խաչքար- մատուռը կառուցվել է 1263 թվականին: Գյուղամիջում գտնվում է եկեղեցու ավերակներ, որն իր ոճով ավելի շատ նման է 16-17-րդ դարերի ճարտարապետական աշխատանքներին: 1989թ-ին լքված գյուղ են եկել Սումգայիթից, Բաքվից, Կիրովաբաթից և այլ վայրերից մազապուրծ փախած առաջին հայ բնակիչները: Գումք համայնքը գտնվում է ՀՀ Վայոց ձորի մարզի Վայքի տարածաշրջանի, Ախտա գետի ափամերձ լանջերի վրա, ծովի մակարդակից 1800մ բարձրությամբ: Այն գտնվում է մարզկենտրոնից 35 կմ հեռավորության վրա: Սահմանակից է Զառիթափ և Արտավան համայնքներին և Նախիջևանին: Բնակչությունը հինականում զբաղվում է անասնապահությամբ ու հողագործությամբ: Համայնքում գործում է դպրոց, բուժկետ:

Նոր Ազնաբերդ

Բնակչության թիվը՝ 153 Նոր Ազնաբերդը (նախկինում Գյուլիստան) կառուցվել է 1949 թվականին, բնակեցված է եղել ադրբեջանցիներով: 1988թ. հայ-ադրբեջանական դեպքերից հետո այն վերաբնակեցվել է Նախիջևանի Ինքնավար Հանրապետության Զնաբերդ գյուղից Հայաստան փախած հայերով: Գյուղի ընդհանուր տարածքը կազմում է 1191 հա, ունի 44 բնակելի տուն և 169 բնակիչ: Գյուղի միջով անցնում է Զահուկ և Լվիս կոչվող գետակները: Գյուղը սահմանակից է Նախիջևանի Բզկով գյուղին, որի հետ ունի մոտ 5կմ սահման, սահմանակից է նաև մարզի Խնձորուտ և Սերս գյուղերին: Մարզկենտրոնից հեռու է 46կմ, ծովի մակերևույթից բարձր է 1630մ: Գյուղը կրթական հաստատություն չունի, երեխաները հաճախում են հարևան Խնձորուտ գյուղի դպրոց:

Կարմրաշեն

Կարմրաշեն (նախկինում՝ Քյոթանլի, Քյոթանլու) գյուղը գտնվում է Հայաստանի Վայոց ձորի մարզի Վայքի տարածաշրջանի հյուսիսարևմտյան կողմում գտնվող Վայոց լեռան ստորոտում, Հերիեր գետի վերին հոսանքի բարձրադիր սարավանդում: Ծովի մակարդակից բարձր է 2030 մ: Սահմանակից է՝ հյուսիս-արևելքից՝ Զերմուկ, հարավ-արևելքից՝ Հերիեր, հարավ-

արևմուտքից՝ Մալիշկա, հյուսիս-արևմուտքից՝ Գողթանիկ համայնքներին: Շրջակայքում կան անտառակներ: Մոտակայքում գտնվող հրաբխային խարամներն օգտագործվում են որպես շինարարական ավազ: Տեղանքը քամոտ է: Գյուղի հիմնադրման տարեթիվը ստույգ չէ: Գյուղի շրջակայքում կան հնավայրեր և պատմաճարտարապետական կոթողներ: Գյուղից մեկ կմ հարավ-արևելք գտնվում է Պողոս-Պետրոս խաչքարը, հարավ-արևմուտքում խարաքաներ գյուղատեղին է, հյուսիս-արևմուտքում՝ Գենգարա գյուղատեղին: Խաչքարերը վերաբերում են 10-13-րդ դարերին: Ղևոնդ Ալիշանը Կարմրաշենին է նույնացնում Սյունիք աշխարհի Վայոց ձոր գավառում հիշատակվող Գուտենի գյուղը: 1963 թվականին այստեղ հիմնվել էր բանավան՝ Արփա-Սևան ջրատարի բանվոր-ծառայողների համար: Այժմյան գյուղի տարածքը բնակեցվել է 1916 թվականից 1925 թվականն Նախիջևանից երգադթաձներով, ինչպես նաև Գնդեվազից, Վերնաշենից և այլ վայրերից եկածներով: Նույն շրջանում հարևան տարածքներից Կարմրաշեն են տեղափոխվել նաև ադրբեջանցիներ: 1988 թվականին գյուղի ադրբեջանցի բնակչությունը տեղափոխվեց Ադրբեջան, իսկ նրանց փոխարեն գյուղ ներգաղթեցին մեծ թվով ադրբեջանահայեր, որոնց մեծ մասը հետագա տարիներին տեղափոխվեց այլ բնակավայրեր:

Փոռ

Բնակչություն՝ 151 Փոռ բնակավայրը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետության Վայոց ձորի մարզում, Արփա գետի ձախ կողմում, Վայքի լեռների հյուսիսային փեշերին, մարզկենտրոնից՝ 27 կմ հարավ-արևելք: Այն վերաբնակեցվել է 1928 թվականին Խոյի Սավրա գյուղից ներգաղթած ընտանիքներով: Գյուղն ունի 1934 հա տարածք, սահմանակից է մարզի Զառիթափ, Մարտիրոս և Ազատեկ համայնքներին: Ծովի մակարդակից գտնվում է 1510 մ բարձրության վրա: Կլիման մերձարևադարձային է, ձմռանը՝ ցուրտ, ամռանը զով: Բնակչությունը զբաղվում է անասնապահությամբ, այգեգործությամբ, հացահատիկի, բանջարաբոստանային և կերային կուլտուրաների մշակությամբ: Փոռի տարածքում են գտնվում Սբ. Աստվածածին (1910 թ.), եռանավ բազիլիկ (1830 թ.) եկեղեցիները և XIII-XIV դարերի խաչքարեր: Գյուղն ունի բուժկետ և առևտրի կրպակ:

Արտավան

Բնակչության թիվը՝ 330 Այն գտնվում է Վայոց ձորի մարզի Վայքի տարածաշրջանում՝ Վայք-Սիսիան խճուղու աջ կողմում, մարզի հարավարևելյան մասում: Հեռավորությունը մարզկենտրոն Եղեգնաձոր քաղաքից 37կմ է, հանրապետական նշանակության ճանապարհից՝ 9կմ: Հյուսիսից և արևելքից սահմանակից է Սարավանին, արևելքից՝ Սյունիքի մարզին, հարավ-արևելքից՝ պետական սահմանին /Ադրբեջանի Հանհապետություն/, հարավից և հարավ-արևմուտքից՝ Գոմքին, արևմուտքից՝ Զառիթափին, հյուսիս-արևմուտքից և հյուսիսից՝ Գնդեվազ գյուղական համայնքին: Գյուղը հիմնադրվել է 10-18-րդ դարերում: Նախկինում այստեղ եղել է հինգ բնակատեղի՝ <> (Դարբնի), <>, <> /Լուսաբեր/, <>, <>: Այս բնակատեղիներից մի քանիսի մասին որոշ տեղեկություններ մեզ են հասել Գաբրիել Տեր-Հովհաննիսյանի (Քաջբերանի) <> գրքից (1870-ական թվականներ): Մինչև 1949 թվականը գյուղը կոչվել է Զուլ, որը համապատասխանում է գյուղի այժմյան տարածքին: Բնակչությունը ռուս- պարսկական պատերազմի տարիներին ներգաղթել է Խոյ, Սալմաստ գավառներից, նախ բնակվել է Ախաչ գյուղում, ապա այնտեղից տեղափոխվել և վերաբնակվել Զուլում: Գյուղը վերաբնակեցվել է 1949թ. մարտ ամսից ու վերանվանվել՝ Արտավան: Գյուղը գտնվում է ծովի մակերևույթից 1860մ բարձրության վրա: Կլիման ձմռանը ցրտաշունչ է , ամռանը՝ զով: Հաճախակի են չորային, երաշտի տարիները: Գյուղից վերև բարձրաբերձ գագաթներով սարեր են, որոնց

լանջերից բխող աղբյուրները խմելու և ոռոգման ջուր են մատակարարում գյուղին: Գյուղում գործում է միջնակարգ դպրոց, բուժկետ, կապի հանգույց: Գյուղի տնտեսության գլխավոր ճյուղը գյուղատնտեսությունն է: Հիմնականում զբաղվում են հողագործությամբ և անասնապահությամբ:

Ջեղես

Գյուղը 1988 թվականի նոյեմբեր ամսից վերաբնակեցվել է Նախիջևանի շրջանի Ազնաբերդ գյուղից արտագաղթած հայերով: Գյուղը գտնվում է մարզկենտրոնից 20 կմ հյուսիս արևելք: Այն փոված է Վարդաբլուր և Հարսնասար լեռների ստորոտում՝ ծովի մակերևույթից բարձր է 1500-1600 մ: Գյուղն ավելի հին է քան ենթադրվում է, որի վկայությունն են զարդաքանդակներով խաչքարերը և հունական տառերով գերեզմանաքարերի արձանագրությունները, ինչից կարելի է ենթադրել, որ այստեղ ապրել են հայեր, հույներ, ադրբեջանցիներ, որից հետո այս գյուղում իրենց հանգրվանն են գտել Նախիջևանից տեղահանված հայերը: Գյուղի շրջակայքում կա երկու հին գյուղատեղիներ: Գերեզմանաքարերի արձանագրություններից ենթադրվում է, որ գյուղերից մեկը հունական է եղել: Հին հայկական գերեզմանոցի մոտակայքում հայտնաբերվել է ջրաղաց, ինչը թույլ է տալիս ենթադրել, որ գյուղի բնակիչները նախկինում էլ զբաղվել են հացահատիկի մշակությամբ: Բոլոր ժամանակներում գյուղի հիմնական եկամտի աղբյուրը եղել է հողագործությունը և անասնապահությունը: Մինչև 1988 թվականը գյուղն անվանվել է Ջեթթա, իսկ 1988 թվականի վերաբնակեցումից հետո՝ Ջեղես: Ըստ Ստեփանոս Օրբելյանի՝ դեռ միջնադարում գոյություն է ունեցել Վայոց ձոր գավառի Ջեղյա գյուղը: Գյուղի պատմության վերաբերյալ այլ մանրամասներ չկան: Գյուղը գտնվում է ՀՀ Վայոց ձորի մարզի հյուսիս արևելյան մասում: Սահմանակից է մարզի Ագարակաձոր, Վայք, Մալիշկա ու Ազատեի համայնքներին: Գյուղի տարածքով անցնում է Արփա գետը: Գյուղն ունի դպրոց, բուժկետ :

Հեհեր

Բնակչությունը զբաղվում է անասնապահությամբ, հացահատիկի, կերային կուլտուրաների մշակությամբ և պտղաբուծությամբ: Հերիերից մոտ 1 կմ հյուսիս-արևելք գտնվում է VIII դարից հիշատակվող Սուրբ Սիոն մենաստանը՝ կազմված երկու եկեղեցուց և մատուռից: Հերիերում Սուրբ Սիոն միանավ եկեղեցին հնագույնն է (կառուցված կիսամշակ ավազաքարով) և ունի հայ ճարտարապետության համար եզակի հորինվածք, ուղղանկյուն թաղածածկ դահլիճը արևելքից և արևմուտքից ավարտվում է կիսաշրջանաձև արսիդով: Նրան հարավից կից Սուրբ Աստվածածին եկեղեցին (1282-1283) նույնպես միանավ է, թաղածածկ, արևելքում՝ երկու միմյանց հավասար կիսաշրջանաձև արսիդներով: Միանավ փոքրիկ մատուռը կից է Սուրբ Սիոն եկեղեցուն հյուսիսից: Պարսպապատ մենաստանի գերեզմանոցում կան XIII-XVII դդ. արձանագրություններով խաչքարեր: Գյուղամիջի Սուրբ Գևորգ եկեղեցին (XIX դար) երկու զույգ մույթերով եռանավ բազիլիկ է: Հերիերից հարավ պահպանվել են կիսավեր Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ մատուռը (1296) և Սուրբ Գևորգ (Չիքի վանք, 1297) փոքր եկեղեցին, իսկ մոտ 1 կմ հարավարևելյան, լեռան գագաթին՝ «Կապույտ» ոչ մեծ բերդը (XIII-XIV դարեր): Հերիերից 3 կմ հյուսիս, գյուղատեղիում պահպանվել է կիսամշակ բազալտով կառուցված եկեղեցու արսիդը, որի մոտ, պատվանդանի վրա կանգուն են երկու քանդակազարդ խաչքարեր: Գյուղատեղիի շրջակայքում կան 1282 թ. մեծ ու շքեղ խաչքար, XIII-XV դդ. պարզունակ քանդակներով ոչ մեծ խաչքարեր, կենցաղային թեմաներով քանդակազարդ տապանաքարեր:

Ապրիլին

Բնակչության թիվը՝ 291 Սարավանը վերաբնակեցվել է 1988թ-ին: Նախկինում՝ 781թ-ին Սարավան գյուղի տարածքում է գտնվել Թերփ բնակավայրը: Գյուղի տարածքում կան հին խաչքարեր և գերեզմանաքարեր: 1988թ-ից գյուղը բնակեցվել է երիտասարդ ընտանիքներով: Այն կազմված է երեք բնակավայրերից՝ Սարավան, Սարալանջ և Ուղեձոր Սարավան գյուղը գտնվում է ծովի մակերևույթից 1600 մ բարձրության վրա: Լեռնային գյուղ է, շրջափակված է գեղեցիկ անտառներով: Համայնքի տարածքով է անցնում Երևան-Մեղրի միջպետական մայրուղին, որի աջ և ձախ կողմերում են գտնվում Սարավան և Սարալանջ գյուղերը: Հեռավորությունը մարզկենտրոնից 35 կմ է, Վայք քաղաքից՝ 18կմ: Համայնքը սահմանակից է Վայոց ձորի մարզի Արտավան, Գնդեվազ և Սյունիքի մարզի Գոռայք համայնքներին: Գյուղում հիմնվել են նոր այգիներ, բնակչության մեծ մասն զբաղվում է անասնապահությամբ: Գյուղում գործում է դպրոց և բուժկետ:

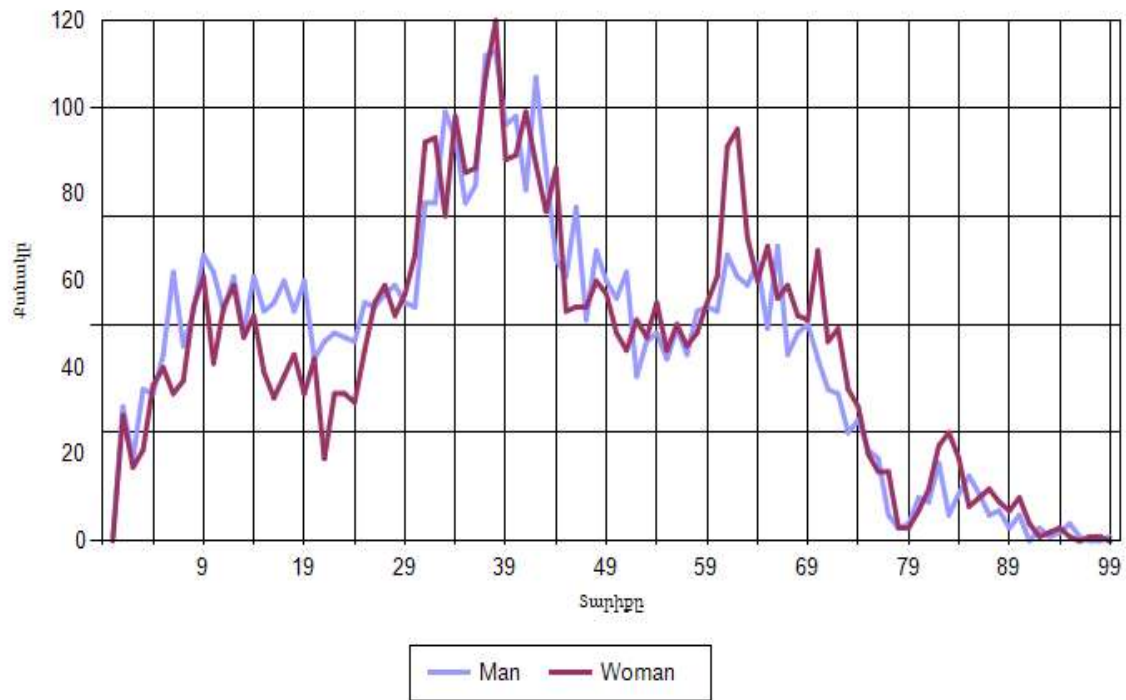
Համայնքի քաղաքային բնակչությունը հիմնականում զբաղվում է առևտրով, հյուրանոցային կամ ավտոտեխսպասարկմամբ, իսկ գյուղական բնակչությունը՝ անասնապահությամբ և հողագործությամբ, մեղվաբուծությամբ, պտղաբուծությամբ, ինչը ոչ բոլոր դեպքերում է ապահովում բավարար եկամուտներ ապրուստի միջոցները հոգալու համար, նպաստում համայնքի բնակչության միգրացիայի աճին, հետևաբար համայնքում առաջնային անհրաժեշտություն է աշխատատեղերի ստեղծումը:

Վայք խորոշարցված համայնքն ունի բազմաթիվ կարիքներ, որոնք օրակարգային հարցեր են՝ նորացված գյուղատնտեսական տեխնիկայի ձեռքբերում, փողոցային լուսավորության խնդիրներ, աղբահանություն, ներհամայնքային և հանդամասային ճանապարհների բարեկարգում: Գյուղական ոչ բոլոր բնակավայրերում կան երիտասարդական և այլ ժամանացային կենտրոններ:

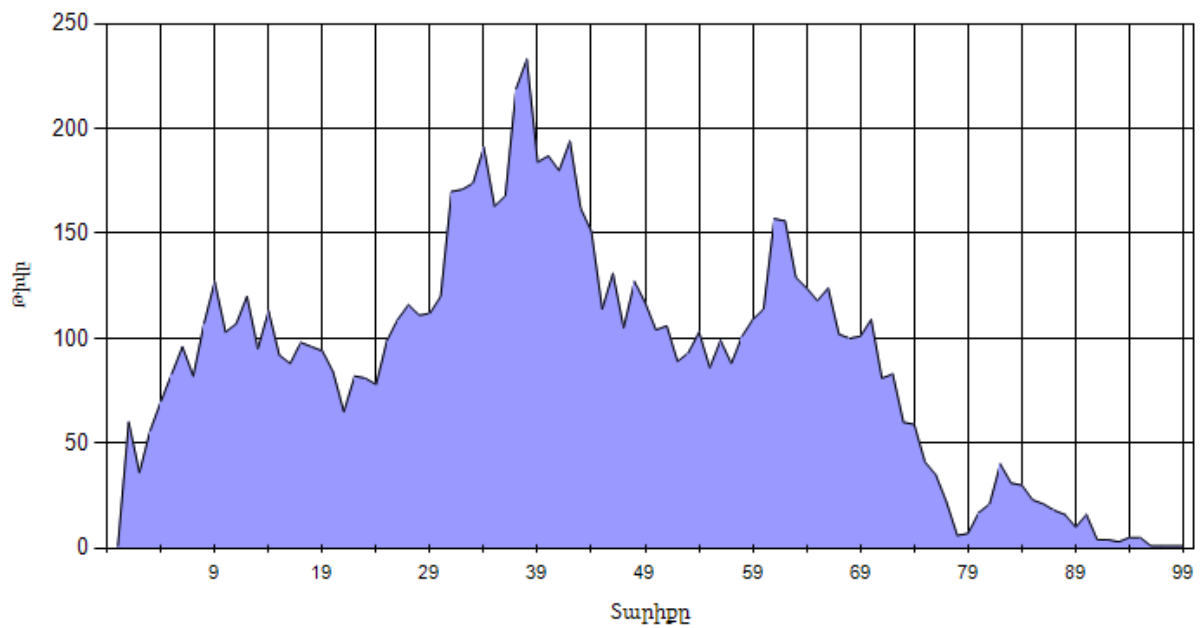
Համայնքը գտնվում է Վայոց Ձոր մարզի աշխարհագրական կենտրոնում: Այն հանդիսանում է տուրիստական ճամբորդությունների խաչմերուկ՝ համայնքով է անցնում դեպի Ջերմուկ, Սյունիք, Արցախ և Իրանի իսլամանակն հանրապետություն տանող ճանապարհները:

Բնակավայրերը	Ընդ. բնակիչ	կանայք	տղա մարդ իկ	թոշակառ ու	փախստա կան	Աշխատունակ բնակիչ
Վայք քաղաք	6631	3242	3389		41	
Զառիթափ	1371	671	700	217	7	840
Սարավան	306	151	155	26	-	195
Արտավան	316	142	174	57	1	135
Գոմք	237	131	106	22	2	220
Մարտիրոս	590	281	309	90	1	340
Սերս	211	102	109	52	2	135
Բարձրունի	360	145	215	66	4	202
Խնձորուտ	509	256	253	77	1	270
Նոր Ազնաբերդ	149	73	76	27		72
Զեդեա	159	84				
Հերիեր	664	314	350			
Արին	307	158	149		4	
Կարմրաշեն	213	88	125			
Փոռ	140	63	77			
Ազատեկ	579	281	298			
ընդամենը	12742	6180	6562	634	35	2409

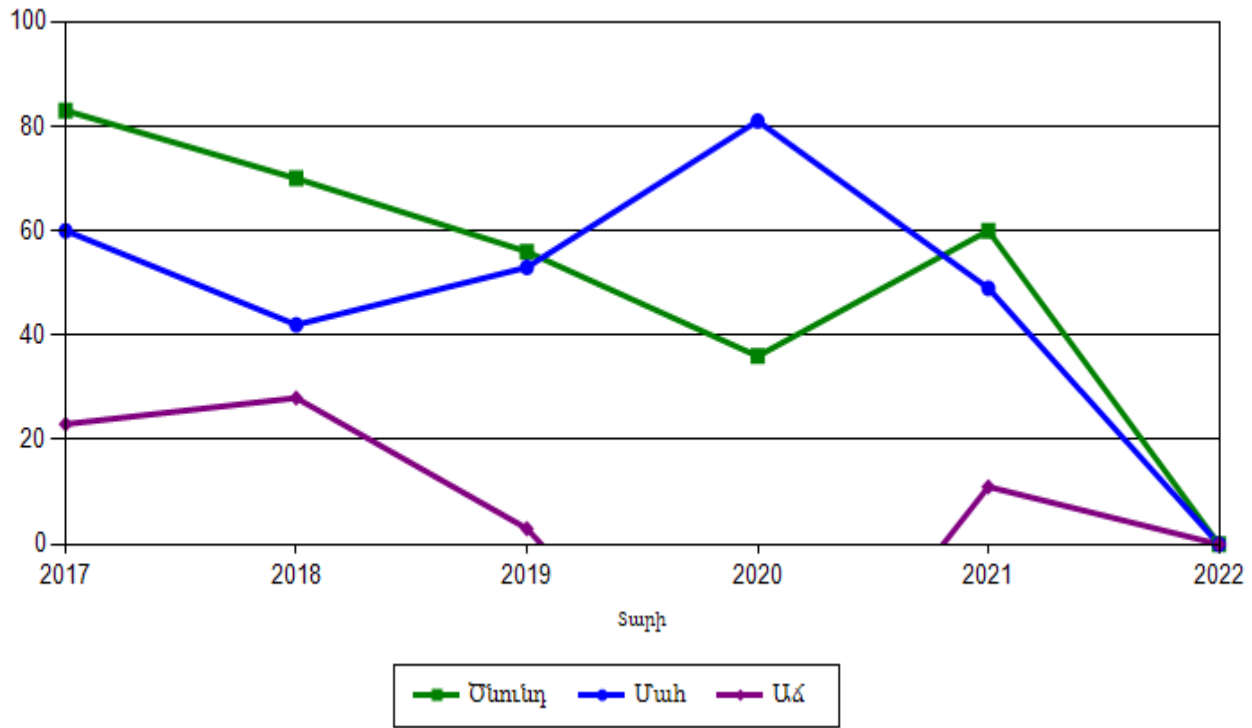
ՍԵՌԱՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ՍԱՆԴՂԱԿ

ՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ՍԱՆԴՂԱԿ

ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԿԱՆ ԱՃԸ

Տարի	Ծնունդների թիվը	Մահերի թիվը	Բնական աճը
2017	83	60	23
2018	70	42	28
2019	56	53	3
2020	36	81	-45
2021	60	49	11
2022	45	51	-6

2. Համայնքի տեսլականը և ոլորտային նպատակները

Համայնքի տեսլականը՝

Վայք համայնքը բարեկարգ և բարեկեցիկ համայնք է՝ զարգացած գյուղատնտեսությամբ ու ենթակառուցվածքներով, որտեղ բնակչության գերակշիռ մասն ունի զբաղվածություն և բավարար կենսապայմաններ:

Աղյուսակ 1. Համայնքի կայուն զարգացման ցուցանիշները

Համայնքի տեսլականը՝

Վայք համայնքը բարեկարգ և բարեկեցիկ համայնք է՝ զարգացած գյուղատնտեսությամբ ու ենթակառուցվածքներով, որտեղ բնակչության գերակշիռ մասն ունի զբաղվածություն և բավարար կենսապայմաններ:

Աղյուսակ 1. Համայնքի ոլորտային նպատակները

Ոլորտային նպատակ	Վերջնական արդյունքի՝		
	Ցուցանիշ	Ելակետային արժեք	Թիրախային արժեք
Ոլորտ 1. Ընդհանուր: Ապահովել տեղական ինքնակառավարումը Վայք բազմաբնակավայր համայնքում, ունենալ բնակչությանը մատուցվող համայնքային ծառայությունների արդյունավետ և թափանցիկ կառավարման համակարգ	Տեղական ինքնակառավարման մարմինների արդյունավետ, հասցեական, մասնակցային և ուղենշված գործունեություն, %	70	75
Ոլորտ 2. Քաղաքաշինություն և կոմունալ տնտեսություն: Կազմակերպել համայնքի քաղաքաշինական նորմերի, համայնքային գույքի և ենթակառուցվածքների, հանրային վայրերի պահպանումն ու զարգացումը • Ապահովել համայնքի բնակիչների առողջության և շրջակա միջավայրի վրա աղբի բացասական ներգործության նվազեցումն ու չեզոքացումը • Ստեղծել բնակչության համար հարմարավետ և էկոլոգիապես	Համայնքային գույքի և ենթակառուցվածքների, հանրային վայրերի բարելավված վիճակը, %	65	75
	Սանիտարահիգիենիկ ու էկոլոգիական պայմանների ապահովումը, %	20	25
	Հանրային տարածքների մաքրության աստիճանը, %	40	37
			այո

անվտանգ պայմաններ • հովել համայնքի քաղաքաշինական զարգացման նորմերը Ապա	Համայնքի գլխավոր հատակագծի առկայություն		
		այո	
Ոլորտ 3. Կրթություն: Կազմակերպել նախադպրոցական կրթության և արտադպրոցական դաստիարակության որակյալ ծառայություններ	Նախադպրոցական կրթության և դաստիարակության ծառայության որակը, %	40	35
Ոլորտ 4. Մշակույթ և երիտասարդության հետ տարվող աշխատանքներ: Կազմակերպել համայնքի մշակութային կյանքը, աջակցել մշակութային նախաձեռնությունների իրականացմանը, խթանել միջոցառումներին բնակիչների ակտիվ մասնակցությունը	Համայնքի մշակութային նախաձեռնություններին բնակիչների մասնակցությունը, %	35	40
Ոլորտ 5. Սոցիալական պաշտպանություն: Բարելավել համայնքի կարիքավոր ընտանիքների սոցիալական վիճակը	Սոցիալական աջակցություն ստացող անապահով ընտանիքների տեսակարար կշիռը համայնքում առկա սոցիալապես կարիքավոր ընտանիքների մեջ, %	70	75
Ոլորտ 6. Գյուղատնտեսություն: Նպաստել համայնքում գյուղատնտեսության զարգացմանը	Մշակվող հողատարածքների տեսակարար կշիռը ընդհանուր գյուղատնտեսական նշանակության հողերի մեջ%	50	60
Ոլորտ 7. Տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցություն: Ապահովել ՏԻՄ գործունեության մասին տեղեկատվության հասանելիությունը համայնքի բնակիչներին, ներգրավել նրանց համայնքային որոշումների կայացման գործում	Համայնքային բյուջեի, հնգամյա զարգացման և տարեկան պլանների, հաշվետվությունների հանրային լուսմների կազմակերպում	1	3

3. 2022 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎՈՂ ԾՐԱԳՐԵՐԸ

Զարգացման ծրագրերի շրջանակներում համայնքում նախատեսվում է 2022 թվականին իրականացնել

1. Համայնքի Զառիթափ, Գոմք, Մարտիրոս, Սերս և Բարձրունի բնակավայրերի ոռոգման ցանցերի կառուցում
2. Վայք քաղաքի Շինարարների 1 , Շինարարների 2 և Մայիսյան փողոցների հիմնանորոգում, ասֆալտապատում
3. Զառիթափ մանկապարտեզի առաջին մասնաշենքի հիմնանորոգում
Վայք համայնքում սպորտային կոմպլեքսի կառուցում
4. Սարավան –Սարալանջ գազատարի ներքին ցանցի կառուցում
5. Հերիեր համայնքի 1-ին փողոցի ասֆալտապատում
6. Համայնքի մեքենատրակտորային պարկի թարմացում
7. Վայքի խոշորացված համայնքում առկա ջրագծերի կապիտալ նորոգում և նոր ոռոգման համկարարգերի կառուցում և շահագործում
8. Աղբահանության համակարգի բարելավում, այդ թվում նոր աղբատար մեքենաների ձեքբերում, գյուղական համայնքներում աղբահանության կազմակերպում և աղբավայրերի բարեկարգում:
9. Զարգացնել զբոսաշրջությունը

4 ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ՆԿԱՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿԱՆԽԱՏԵՍՈՒՄՆԵՐ

Համայնքի բյուջեի եկամուտները գոյանում են համայնքի բյուջե վճարվող հողի հարկից, շենքերի և շինությունների գույքահարկից, փոխադրամիջոցների գույքահարկից, ֆիզիկական ու իրավաբանական անձանց անշարժ գույքի հարկից, վարձակալական վճարներից, տեղական տուրքերից, պետական տուրքերից, տեղական վճարներից, ֆինանսական համահարթեցման նպատակով տրվող դոտացիաներից, այլ դոտացիաներից և պետբյուջեից տրամադրվող նպատակային հատկացումներից: Համայնքի 2021 թվականի բյուջեի եկամտային մասում նախատեսվել են 794463,2 հազար դրամ եկամուտներ, իսկ փաստացի հավաքագրվել է 714574,2 հազար դրամ: Համայնքի 2021 թվականի բյուջեի ծախսային մասում նախատեսվել են 922798,6 հազար դրամ ծախսեր, իսկ փաստացի կատարվել է 696079,1 հազար դրամի ծախս: Վայք խոշորացված համայնքի 2022 թվականի տարեկան բյուջեի եկամտային մասում նախատեսվել են 708246,0 հազար դրամ եկամուտներ, իսկ ծախսային մասում նախատեսվել են 905000,0 հազար դրամ ծախսեր: Համայնքի բյուջեի սեփական եկամուտները նախորդ տարիներին փոքր մաս են կազմել, սակայն դրանք 2022 թ. բյուջեով նախատեսված տվյալներով զգալի աճել են: 2021 թվականին համայնքի բյուջեի սեփական եկամուտները փաստացի կազմել են 247853,8 հազար դրամ, իսկ 2022 թվականի բյուջեով նախատեսվել է 296675,4 հազար դրամի սեփական եկամուտ:

Համայնքի ուժեղ և թույլ կողմերի, հնարավորությունների և սպառնալիքների (ՈւԹՀՍ) վերլուծություն

Ուժեղ	Թույլ
<i>Բնական մրցակցային առավելություններ</i>	
• Ջրային ռեսուրսների առկայություն • Ոսկու, բազալտի, արճիճի հանքավայրեր • Առողջարանային Ջերմուկ քաղաքին հարևանություն • Մաքուր բնություն, մեղմ, տաք կլիմա • Արևային օրերի ռեկորդային քանակ • Միջպետական մայրուղին, հետագայում, Հյուսիս-Հարավ ավտոմայրուղին անցնում է համայնքի միջով • Բնական և պատմական բազմաթիվ հուշարձաններ • Գյուղատնտեսական նշանակության մեծաքանակ հողերի առկայություն • Ինքնահոս ոռոգում • Բազմազան բույսերի և դեղաբույսերի առկայություն • Զբոսաշրջության /Էկոտուրիզմի/ զարգացման համար նպաստավոր պայմաններ և ռեսուրսներ • Բարձրագույն կրթություն ունեցող մարդկային ռեսուրսներ	• Քաղաքի բրենդավորման բացակայություն • Արտագաղթի բարձր մակարդակ • Հեղեղատարների և ջրահեռացման համակարգերի վատ վիճակ • Սակավ կանաչապատ տարածքներ • Համայնային ենթակայության կառույցների վերանորոգման և գույքի թարմացման անհրաժեշտություն • Գործազրկության բարձր մակարդակ • Աղքատության բարձր շեմ • Բնակչության ցածր կենսամակարդակ • Միջհամայնքային և ներհամայնքային տրանսպորտի բացակայություն • Ժամանցի սահմանափակ հնարավորություն • Ֆինանսական այլընտրանքային միջոցների բացակայություն • Միջին մասնագիտական կրթություն ունեցող աշխատանքային
<i>Մասնագիտական, մարդկային մրցակցային առավելություններ</i>	
• Տուրիզմի մասնագետներ զարգացման • Տեխնոլոգներ • Ինժեներներ, երկրաբաններ • Գործարար ունակություններով մարդկանց մեծ տեսակարար կշիռ • Մեղվաբուծության բարձրորակ	

մասնագետներ • Բարձրագույն կրթություն ունեցող մարդկանց մեծ տեսակարար կշիռ	ռեսուրսների պակաս
<i>Տեխնոլոգիական մրցակցային առավելություններ</i>	
• Տնական օդու, գինու, դոշաբի ավանդական տեխնոլոգիաներ • Սառնարանային տնտեսություններ • Գինեգործության ժամանակակից տեխնոլոգիաներ • Այգեգործության ժամանակակից տեխնոլոգիաներ • Մրգի վերամշակման (չիր, օղի) մրցունակ տեխնոլոգիաներ	
ՀՆԱՐԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆ	ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ
• Վայք համայնքն իր աշխարհագրական դիրքով գտնվում է մարզի կենտրոնում • Համայնքի միջով է անցնում միջպետական մայրուղին • Համայնք այցելող զբոսաշրջության աճ • ՏԻՄ ոլորտում միջազգային կազմակերպությունների կողմից իրականացվող ծրագրերի շարունակական բնույթ և աճ • Համագործակցության շրջանակների ընդլայնում • Տարբեր միջազգային կառույցների, հիմնադրամների և բարեգործական կազմակերպությունների հետ համագործակցություն	• Գործազրկության բարձր մակարդակ • Սոցիալապես անապահով ընտանիքների մեծ թիվ • Ներդրումների անբավարար մակարդակ • Շրջակա միջավայրի նկատմամբ անտարբերություն • Բնակչության արտագաղթի մեծ տոկոս • Ուղեղների արտահոսք • Ֆինանսական այլընտրանքային միջոցների ռեսուրսների բացակայություն • COVID 19 և պատերազմ

• Գյուղական բնակավայրերում միջոցառումների կազմակերպում • Ներդրողների ներգրավում	
---	--

5 Համայնքի զարգացման ծրագրերի, նպատակների առաջադրում և կոնկրետ խնդիրների ձևակերպում

Ստորև ներկայացվում է համայնքի զարգացման ծրագրերի, նպատակների առաջադրում և կոնկրետ խնդիրների ձևակերպում՝ ըստ առանձին բնագավառների.

ԾՐԱԳԻՐ 1

«ՀՀ Վայոց ձորի Վայք համայնքի Զառիթաի բնակավայրի <<Շարաֆ Սուլթան>>, <<Մեշտեղ բանի>> կոչվող հանդամասերում և Գոմք բնակավայրի ոռոգման ջրատարի և ներքին ցանցի կառուցման աշխատանքներ»

Գյուղատնտեսությունը ամենակարևոր ոլորտներից է: Համայնքի Զառիթաի և Գոմք բնակավայրերում մոտ 1350 տնտեսապես ակտիվ բնակչություն զբաղվում է գյուղատնտեսությամբ: Գյուղատնտեսության շատ պրոցեսներ ինչպիսին են ոռոգումը, մշակաբույսերի ոռոտացիան, պարարտանյութերի և թունաքիմիկատների կիրառումը և անասունների ընտելացումը շատ կարևոր դեր ունեն համայնքում գյուղատնտեսության զարգացման համար: Համայնքի Զառիթաի և Գոմք բնակավայրերում առկա է ոռոգման ջրի խմոր: Զառիթաի բնակավայրի վարելահողերը անջրդի են : Ինքնահոս ջրատարից հնարավոր է ոռոգելի դարձնել 75 հա վարելահող, որից կօգտվեն բնակավայրի 85-90 տնտեսություն: Ոռոգման ցանցի կառուցումը սկսվել է 2013 թվականից և շարունակվել մինչև 2017թվականը, որը ոռոգելի է դարձրել բնակավայրի մի թաղամասի տնամերձ տարածքները: Այսօր բնակիչների մոտ առաջացել է դժգոհություն, քանի որ չեն կարողանում վարելահողերից ստանան բավարար եկամուտ: Ոռոգվում են միայն բնակավայրի տնամերձ հողերը: Ծրագիրը անհրաժեշտություն է բնակավայրերի բնակիչների համար: Ոռոգման նոր ջրագծի անցկացումը հնարավորություն կտա 75 հեկտար տարածք դարձնել ոռոգվող և լրիվ մշակելի:

Գոմք բնակավայրի ոռոգման ցանցը կառուցվել է 1980- ականներին: Մեծամասամբ մայր առուներ են, որոնք հողային հոսքերի պատճառով քանդվել են, ինչի հետևանքով վերջին տարիներին մասամբ ոռոգվում է ընդամենը 8 հա հողատարածք: Արդյունքում կտրուկ նվազել է բանջարաբուստանային կուլտուրաների մշակումը և պտղատու ծառերի բերքատվությունը: Ոռոգման ցանցի բացակայությունը ազդում է նաև խմելու ջրի մատակարարման վրա, քանի որ մնացած 17 հա տնամերձերը ոռոգվում են խմելու ջրով, ինչի արդյունքում ամռան շոգ եղանակներին խմելու ջրի մատակարարումը դառնում է անկառավարելի: Ոռոգման ցանցի կառուցումը կնպաստի գյուղատնտեսության զարգացմանը, կոռոգվի Գոմք գյուղի տնամերձերի 90 % -ը, կտրուկ կավելանա տնտեսությունների բերքի որակը և եկամուտները, ինչպես նաև կկառավարվի խմելու ջրագիծը և ամռանը կմատակարարվի 24 ժամյա ջուր: Գոմք բնակավայրի ոռոգման ցանցի կառուցումից կօգտվեն 63 տնտեսություն՝ 110բնակիչ: Կոռոգվի 25 հա տնամերձ հողատարածք:

Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ է 103 մլն ՀՀ դրամ, որից համայնքային բյուջեից ակնկալվում է ներդնել մոտ 36,0 մլն. դրամ, սուբվենցիոն ծրագրերի շրջանակներում՝ 67,0 մլն. դրամ: Ծրագիրը նախատեսվում է իրականացնել 2022թ. ընթացքում:

ԾՐԱԳԻՐ 2

«Վայք համայնքի Մարտիրոս, Սերս և Բարձրունի բնակավայրերի ոռոգման ջրի ջրագծերի, գլխամասային կառույցների արտաքին ցանցերի հիմնանորոգման աշխատանքներ »

Ջառիթափ համայնքի Մարտիրոս բնակավայրում գյուղատնտեսական կուլտուրաների ոռոգումը իրականացվում է „Մարտիրոս „ գետից : Ոռոգվում է միայն տնամերձ հողերը, ամառվա կեսին գետի ջուրը սակավանում է, և ոռոգումը ավելի դժվարանում: Բնակչության շրջանում առաջանում է դժգոհություններ ոռոգման ջրի սակավության պատճառով: Ոռոգումը իրականացվում է ըստ թաղամասերի: Ըստ տնտեսությունների կազմվում է ոռոգումը 13 օրը մեկ անգամ: Իսկ 13 օրը մեկ անգամ ոռոգումը նպաստում է բերքի սակավ և անվորակ աճին: Ոռոգումը արդյունավետ իրականացնելու համար անհրաժեշտ է անցկացնել ոռոգման ցանց: Մարտիրոս բնակավայրում ոռոգման ցանցը կառուցել են շատ վաղուց : Գտնվում է անբարվոք վիճակում, այդ պատճառով առկա է ոռոգման ջրի 70 տոկոսի կորուստ, ինչը հանգեցնում է բնակավայրում ոռոգման ջրի սակավության: Բնակավայրում 76 տնտեսություն չի կարողանում ոռոգում իրականացնել:

Ծրագրի իրականացումը նախատեսում է բնակավայրում անցկացնել ոռոգման արտաքին ցանցը:

Ծրագրի իրականացումը անհրաժեշտություն է բնակավայրերի բնակիչների համար: Ծրագրի իրականացումը ոռոգելի կդարձնի 20 հա տարածք: Բարձրունի բնակավայրում ևս առկա է ոռոգման ցանցի խնդիր: Բարձրունի բնակավայրում բնակչությունը հիմնականում զբաղվում է գյուղատնտեսությամբ: Անհրաժեշտ է կառուցել ոռոգման արտաքին ցանց, որից կօգտվի բնակչության 80 տոկոսը : Շուրջ 50 հա վարելահող և 60 հա խոտհարք կդառնան ջրովի: Ջրի սակավության պատճառով չեն կարողանում ստանալ սպասվելիք բերքը:

Սերս բնակավայրում բնակչության հիմնական զբաղմունքը գյուղատնտեսությունն է: Բնակչության շուրջ 95 տոկոսից ավելին զբաղվում են գյուղատնտեսությամբ: Բնակավայրի ոռոգման համակարգի անցկացումը անհրաժեշտություն է բնակիչների համար:

Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ է 57,0 **մլն** ՀՀ դրամ, որից համայնքային բյուջեից ակնկալվում է ներդնել մոտ 12,1 մլն. դրամ, սուբվենցիոն ծրագրերի շրջանակներում՝ 39,9,0 մլն. դրամ : Ծրագիրը նախատեսվում է իրականացնել 2022թ. ընթացքում:

ԾՐԱԳԻՐ 3

« ՀՀ Վայոց ձորի, Վայք համայնքի ներհամայնքային Մայիսյան փողոցի մասնակի վերանորոգում, Շինարարների փողոց հատված կմ 0+000 -կմ 0+112 , հատված կմ 0+112-կմ 0+403 մասնակի վերանորոգում և Հերիեր բնակավայրի 1-ին փողոցի ասֆալտապատման աշխատանքներ»

Շինարարների փողոցը Վայք քաղաքի ամենաբանուկ փողոցներից մեկն է , որը կապում է Վայք համայնքը Արին բնակավայրի, ինչպես նաև գնդի զինավարժարանի հետ: Փողոցի սկզբնամասում /հատվում է Ջերմուկի խճուղու հետ/ գոյություն ունեն 10 առևտրի և սպասարկման օբյեկտներ, փողոցի երկայնքով առկա են շուրջ 24 առանձնատներ: Փողոցի սկզբնամասին հարող տարածքը ունի փոքր կենտրոնի համարում: Ասֆալտբետոնյա ծածկը տարիների ընթացքում գրեթե վերացել է և առաջանում է երթևեկության անհարմարավետություն հատկապես աշնանը և ձմռանը: Նշված փողոցը վերջին 30 տարիների ընթացքում չի վերանորոգվել: Փողոցի որոշ հատվածներում առաջացել են փոսեր, որոնք լուրջ խոչընդոտներ են առաջացնում գիշերային ժամերին հետիոտների և ավտոտրանսպորտի երթևեկի համար, որը նպաստում է նաև ավտոտրանսպորտային միջոցների ժամանակից շուտ շարքից դուրս գալուն: Քաղաքի ամենաբանուկ փողոցներից է նաև Մայիսյան փողոցը, որը հատվում է Շահումյան փողոցի հետ (երկ.232մ): Անմխիթար /գրեթե անանցանելի / վիճակում է գտնվում հատկապես կենտրոնական Շահումյան փողոցից տեսանելի հատվածը՝ 70մ: Այդ փողոցի վրա գոյություն ունեն 14 առանձնատներ: Այն հանդիսանում է նաև Շահումյան փողոցի բժշկական կենտրոնին հարող հատվածը շրջանցող փողոց:

Վայք համայնքի Հերիեր բնակավայրի 1-ին փողոցը համարվում է առաջնային փողոց: Ամենաբանուկ փողոցներից է: Փողոցը վերջին 20 տարիների ընթացքում չի վերանորոգվել: Գտնվում է վատթար վիճակում: Ծրագրի իրականացումը համայնքի կարևորագույն խնդիրներից է: Բնակչության շրջանում է առաջանում է դժգոհություններ վատ ճանապարհների հետ կապված:

Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ է 97,0 մլն ՀՀ դրամ, որից համայնքային բյուջեից ակնկալվում է ներդնել մոտ 53,0 մլն. դրամ, սուբվենցիոն ծրագրերի շրջանակներում՝ 44,0 մլն. դրամ: Ծրագիրը նախատեսվում է իրականացնել 2022թ. ընթացքում:

ԾՐԱԳԻՐ 4

<< ՀՀ Վայոց ձոր մարզի Վայք համայնքի Զառիթափ մանկապարտեզ >> ՀՈԱԿ-ի առաջին մասնաշենքի հիմնանորոգում»

Զառիթափի մանկապարտեզ ՀՈԱԿ-ը Վայք համայնքում միակ մանկապարտեզն է, որը սպասարկում է համայնքի 6 բնակավայրերի երեխաներին: Համայնքի բնակավայրերից 4 սահմանապահ են ,իսկ 2-ը բարձր լեռնային: Մանկապարտեզի մի մասնաշենքը կապիտալ

վերանորոգվել է մինչև 2016 թվականի խոշորացումը: Նախատեսված է եղել 40-50 երեխաի համար: Խոշորացումից հետո Ջառիթափի համայնքապետարանը հոգացել է համայնքի 6 բնակավայրերից երեխաների անվտանգ տեղափոխումը Ջառիթափի մանկապարտեզ: Մանկապարտեզ են հաճախում 90-ից 100 երեխա /3 խումբ/: Ներկա պահին տեղերի քանակը սահմանափակ է, քանի որ վերանորոգված մասնաշենքը չի բավականացնում վերը նշված քանակին, իսկ մանկապարտեզ հաճախել ցանկացող երեխաների քանակը ավելանում է: Ստիպված երեխաների մի խմբին հատկացրել են չվերանորոգված մասնաշենքը, որը գտնվում է ոչ բարվոք և անմխիթար վիճակում: Համայնքում կարևորագույն խնդիրներից է վերանորոգել այդ մասնաշենքը: Համայնքը չունի բավարար միջոցներ վերանորոգելու համար: Մասնաշենքը կառուցվել է 1986-1976 թվականներին և մինչ օրս չի վերանորոգվել: Մանրահատակը քանդված է, պատուհաններն անորակ են: Տվյալ մասնաշենքը ունի նաև ջեռուցման խնդիր: Այժմ ջեռուցումը կատարվում է էլեկտրական եղանակով, ինչը նաև անվտանգության տեսակետից նպատակահարմար չէ: Մասնաշենքը չի համապատասխանում ժամանակակից ստանդարտներին:

Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ է 57,84 մլն ՀՀ դրամ, որից համայնքային բյուջեից ակնկալվում է ներդնել մոտ 17,1 մլն. դրամ, սուբվենցիոն ծրագրերի շրջանակներում՝ 40,0 մլն. դրամ: Ծրագիրը նախատեսվում է իրականացնել 2022-2023թթ. ընթացքում:

ԾՐԱԳԻՐ 5

Վայք համայնքի Վայք քաղաքի Վ. Համբարձումյան փողոցի , Ջերմուկի խճուղու, Փոռ բնակավայրիներին ցանցի և Սարավան Սարալանջ սնող գազատարի կառուցում

Վայք համայնքը հիմնականում գազաֆիկացված քաղաք է: Գազաֆիկացված չէ Վ.Համբարձումյանի անվան փողոցի 320 ԳԾ/մ հատվածը: Գազաֆիկացման արդյունքում քաղաքի այդ թաղամասի տնտեսությունները ևս կկարողանան օգտվել բնական գազից: Ներքին ցանցի կառուցումը համայնքի կարևոր հիմնահարցերից է, քանի որ բնակչության շրջանում առաջանում է դժգոհություններ:

Համայնքի Սարավան բնակավայրում առկա է կառուցված գազատարի հին գիծ՝ 3000 ԳԾ/մ, որի շահագործումը հնարավոր չէ տեխնիկական պայմանների թերի լինելու պատճառով: Այժմ առաջանում է բնակչության մոտ դժգոհություններ, քանի որ բնակավայրի բնակչությունը՝ շուրջ 120 տնտեսություն չեն կարողանում օգտվել բնական գազից, իսկ բնակավայրի մնացած հատվածներում առկա չէ գազատարի ցանց: Նախատեսվում է Սարավանից մինչև Սալարանջ կառուցել 3000 ԳԾ/մ գազատարի ներքին ցանց, որի արդյունքում բնակավայրի բոլոր տնտեսությունները հնարավորություն կունենան օգտվել բնական գազից: Արդյունքում բնակավայրը ամբողջությամբ կգազաֆիկացվի:

Համայնքի Փոռ բնակավայրում առկա է գազաֆիկացման համակարգ, որը կառուցվել է դեռ 2013 թվականներին: Բնակավայրի 60 տոկոսը գազաֆիկացված է, որից օգտվում են 45 տնտեսություններ, իսկ մնացած բնակչության մոտ առաջանում է դժգոհություններ, քանի որ չեն կարողանում օգտվել բնական գազից: Ծրագիրը համայնքի հիմնահարցերից է:

Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ է 60,149 մլն ՀՀ դրամ, որից համայնքային բյուջեից ակնկալվում է ներդնել մոտ 27,0 մլն. դրամ, սուբվենցիոն ծրագրերի շրջանակներում՝ 33,0 մլն. դրամ: Ծրագիրը նախատեսվում է իրականացնել 2022-2023թթ. ընթացքում:

ԾՐԱԳԻՐ 6

«Վայք համայնքի Վայք քաղաքի Շահումյան և Իսրայել Օրու փողոցների ասֆալտապատում»:

Վայք համայնքի Վայք քաղաքի Շահումյան փողոցը վերանորոգվել է 1980 –ից 1985 թվականներին: Տարիների ընթացքում ամբողջությամբ քանդվել է: Ջրահեռացման համակարգի անցկացման պատճառով փողոցի ասֆալտի ծածկույթը վնասվել է: Այժմ գտնվում է վատթար և անբարվոք վիճակում: Շահումյան փողոցը համարվում է Վայք քաղաքի գլխավոր փողոց: Բնակչության շրջանում առաջանում է դժգոհություններ: Այժմ անհրաժեշտ է վերակառուցել 2000մ հատվածը: Վայք համայնքի Իսրայել Օրի փողոցը համարվում է առաջնային փողոց: Ամենաբանուկ փողոցներից է: Փողոցը վերջին 20-25 տարիների ընթացքում չի վերանորոգվել: Գտնվում է վատթար վիճակում: Վերը նշված ծրագրերի իրականացումը համայնքի կարևորագույն խնդիրներից է: Բնակչության շրջանում առաջանում է դժգոհություններ վատ ճանապարհների հետ կապված: Շահումյան փողոցը Վայք քաղաքի ամենաբանուկ փողոցներից մեկն է, որին միանում են Վայք քաղաքի բոլոր փողոցները: Ասֆալտբետոնյա ծածկը տարիների ընթացքում գրեթե վերացել է և առաջանում է երթևեկության անհարմարավետություն հատկապես աշնանը և ձմռանը: Նշված փողոցը վերջին 25 տարիների ընթացքում չի վերանորոգվել: Փողոցի որոշ հատվածներում առաջացել են փոսեր, որոնք լուրջ խոչընդոտ են առաջացնում գիշերային ժամերին հետիոտների և ավտոտրանսպորտի երթևեկության համար, որը նպաստում է նաև ավտոմեքենաների ժամանակից շուտ շարքից դուր գալուն:

Ծրագրի իրականացման համար անհրաժեշտ է 430,0 մլն ՀՀ դրամ, որից համայնքային բյուջեից ակնկալվում է ներդնել մոտ 236,0 մլն. դրամ, սուբվենցիոն ծրագրերի շրջանակներում՝ 194,0 մլն. դրամ: Ծրագիրը նախատեսվում է իրականացնել 2022-2023թթ. ընթացքում:

ԾՐԱԳԻՐ 7

Վայք համայնքի համայնքապետարանի վարչական շենքի վերանորոգում և Վայք քաղաքային գրոսայգում Արցախյան պատերազմներում զոհված հերոսների հիշատակը հավերժացնող հուշարձան-համալիրի կառուցում:

Վայք համայնքը խոշորացված համայնք է, որն իր մեջ ներառում է 15 բնակավայր և 1 քաղաք: Խոշորացումից հետո աշխատակիցները կենտրոնացել են Վայք քաղաքի վարչական շենքում: Վարչական շենքը կառուցվել է 1960 թվականին և մինչ օրս չի վերանորոգվել: Այժմ խնդիր է առաջանում աշխատակիցների հարմարավետ աշխատանքը կազմակերպելու համար: Վարչական շենքում աշխատում են շուրջ 48 աշխատակից: Նրանց աշխատանքի որակը բարձրացնելու համար անրաժեշտ է հարմարավետություն, որն էլ իրենից ենթադրում է վարչական շենքի վերանորոգում-հիմնանորոգում: Ծրագիրը առաջնային է նաև համայնքի բնակիչների ընդունելության համար, քանի որ համայնքապետարանը սպասարկում է համայնքի բոլոր բնակավայրերի բնակիչներին: Բնակիչների ընդունելությունը ներկա պահին իրականացվում է ոչ պատշաճ մակարդակով: Ամեն օր այցելում է համայնքապետարան 25 -30 բնակիչ: Շենքը երկհարկանի է :

Վայք համայնքը մշակույթային առումով զարգացող քաղաք է: Ծրագրի արդյունքում Վայք համայնքի, Վայք քաղաքի զբոսայգում նախատեսվել է կառուցել Արցախյան պատերազմներում զոհված հերոսների հուշահամալիր:

Վայք համայնքը Արցախյան 3 պատերազմներում ունեցել է 100 -ավոր զոհեր: Հայրենիքին իրենց կյանքը նվիրաբերած հերոսների հիշատակին նվիրված հուշահամալիրի կառուցումը նրանց հիշատակը հավերժացնելու համար է:

Համայնքապետարանի հիմնանորոգման իրականացման համար անհրաժեշտ է 37,0 մլն ՀՀ դրամ, որից համայնքային բյուջեից ակնկալվում է ներդնել մոտ 20,3 մլն. դրամ, սուբվենցիոն ծրագրերի շրջանակներում՝ 16,65 մլն. դրամ: Ծրագիրը նախատեսվում է իրականացնել 2022-2023թթ. ընթացքում: